

de smaa Søer saas den hyppigt rugende paa sine 4 Æg; derimod blev Thorshanen, *Phalaropus fulicarius*, som jo er en meget nordligere Fugl, kun set i et Antal af 2 Eksemplarer, begge skudte i det lille Udsted Kornok, henholdsvis den 29. Juni og den 3. Juli. Faatalligt kan endvidere de 3 Former af Jagt falken, *Falco gyrfalco*, samt Vandrefalk, *Falco peregrinus*, og Havørn, *Haliaëtus albicilla*, forekomme i Fjordene. Med Undtagelse af Odinshanen og Rovfuglene er disse Fugle, som blev truffet i den øvrige Del af Godthaabsfjorden, enten sjældne Gæster, saaledes som Thorshanen, eller de findes kun ved Indløbet til Fjorden, da de, som Ederfuglen, Havternen og Stormfuglen, er udprægede Kystfugle.

Fuglelivet ved Ilulialik kan saaledes med Rette siges at være fuldtalligt, en Type paa det mellemgrønlandske Fugleliv i Højsommeren i Fjordene; det er helt forskelligt fra Kystens og helt forskelligt fra det, som viser sig blot en Maaned senere, naar de første Vadefugle høres paa Trækket sydefter.

ANMELDELSER.

SVEN EKMAN: DJURVÄLDENS UTBREDNINGSHISTORIA PÅ SKANDINAVISKA HALVÖN.

Stockholm, Albert Bonniers förlag, 1922. 614 Sider, 142 Kort (inkl. enkelte Figurer). Pris 50 Kr. svensk.

Som Titlen siger, handler den foreliggende Bog om Sveriges og Norges Dyregeografi; men da Danmark (og Finland) er medtaget overalt, hvor Emnet har fordret det, er Bogen paa en vis Maade tillige en Haandbog i vort eget Lands Dyregeografi. Værket handler væsentlig om Hvirveldyrene, fordi disse er de bedst kendte, og da Fuglene udgør en saa stor Del af det samlede Tal — den egentlige Havdyreverden med dens mange Fiskearter er nemlig ikke medtaget —, kan det med fuld Ret regnes for en ornithologisk Haandbog; i hvert Fald er det en Bog, som ingen Ornitholog med Interesse for geografiske Spørgsmaal bør undlade at stifte Bekendtskab med.

I første Afsnit er der givet en Liste over alle Arterne med en udførlig og kritisk Oversigt over Udbredelsen, ofte illustreret med Kort, idet Ynglepladserne som Regel er mærkede med en særlig Signatur. Nogle af disse Kort viser, at vedkommende Art i de senere Aar udvider sit Yngleomraade, f. Eks. Taffelanden, *Fuligula ferina*, Kort 18, Knopsvanen, *Cygnus olor*, Kort 14, Stor Lappedykker, *Podiceps cristatus*, Kort 19; andre Kort er ikke saa trøsterige, f. Eks.

Glentens, *Milvus iclinus*, Kort 12, der viser, at Arten er i stærk Tilbagegang som Ynglefugl, og det samme gælder, men i endnu højere Grad, Ellekragen, *Coracias garrulus*, Kort 23, der viser ca. 30 Ynglepladser endnu efter ca. 1900, men kun 4 fra de seneste Aar, i Skåne, saa at den altsaa nærmer sig sin absolute Udryddelse som svensk Ynglefugl.

I næste Afsnit drøftes Aarsagerne til Faunaens nuværende Udbredelse, og tilsidst karakteriseres Landets Inddeling i dyregeografiske Regioner.

Et meget vigtigt Kapitel er Nr. 10: Några Synpunkter beträffande faunans ställning till klimat och vegetation. Her indføres Betegnelsen Existensökologi som Udtryk for de fysiske Faktorer, der »bestämmer läget och utsträckningen av det för en viss djurart beboeliga området«. Dermed skal det dog ikke være sagt, at vi virkelig kender disse Faktorer, thi hele denne Sag er et saa at sige ukendt Felt; men efterhaanden har vi dog erhvervet os et vist Kendskab til adskillige Dyrearters Udbredelse og Livsforhold, bedst dog vistnok i den marine Biologi, hvor man ved, at mange Arter foretrækker en vis Temperatur og Saltholdighed, om end andre Forhold muligvis er af fuldt saa stor Vigtighed. Med Hensyn til Fuglene sammenstiller Forf. blandt andet Døgnets Maximum- og Minimumstemperatur i Yngletiden med visse nordlige eller sydlige Arters Udbredelse og viser, at f. Eks. Odinshanen, *Phalaropus hyperboreus*, Kort 46, som Ynglefugl i Højfjældet gaar helt ned til ca. 61° n. Br., ved den norske Kyst til ca. 63° n. Br. og i den botniske Bugt til Syd for 64° n. Br., medens den i Lavlandet, bortset fra selve Kystbæltet, baade mod Øst og Vest ikke yngler Syd for ca. 68°—69° n. Br., hvilket svarer til Forløbet af Kurven for 11° Middeltemperatur i Juni Kl. 2 Eftm. Men samtidig gør Forf. opmærksom paa, at man skal være overordentlig varsom med at bruge konstruerede Middeltemperaturer og nævner som et særligt afskrækkende Eksempel, at hele Aarets Middeltemperatur selvfølgelig er aldeles uden Betydning for Trækfugle, da disse jo om Vinteren opholder sig paa et helt andet Sted end om Sommeren.

Mange Arter har utvivlsomt endnu ikke naaet den Grænse, som de fysiske Forhold sætter for deres Udbredelse. Om Stormfuglen, *Fulmarus glacialis*, er det saaledes paavist, at den for ganske faa Aar siden har udbredt sig til Norge, hvor den nu yngler, medens omvendt Taffelanden, *Fuligula ferina*, og enkelte andre Ænder i de senere Aar ogsaa som Ynglefugle har udbredt sig stærkt østerfra, hvad der, som paavist af Lönnberg, rimeligvis staaer i Forbindelse med den stigende Udtørring og Ørkendannelse i de Egne af Vestasien, der er deres egentlige Hjem. Men skønt Trækfuglene foretager meget store Vandringer, maa de være yderst konservative i deres Vaner, idet de i en forbavsende Grad holder sig inden for deres oprindelige Omraade. Emnet Trækfuglene faar af Ekman en meget indgaaende Drøftelse. Efter en historisk Oversigt, som viser, at Resultaterne for en meget væsentlig Del skyldes svenske Forskere, gaar Forf. over til at behandle Vandringsvejene. Forf. hævder, at de enkelte Arter

saa vidt muligt følger Ruter langs med Steder med lignende Naturforhold som der, hvor de yngler; naar Storcken i saa uhyre Tal samles, »hvor Nilen vander Ægyptens Jord«, er det altsaa, fordi hele den vandrende Skare paa Grund af Ørkenerne mod Øst og Vest bliver presset sammen paa dette smalle Omraade. I Afsnittet om Grunden til Trækket gennemgaar Forf. baade klimatiske og geologiske Aarsager.

Mange andre Punkter af Interesse kunde fremdrages; men Meningen med disse Linier skal kun være at opfordre ogsaa danske Læsere til at lære Bogen at kende; paa en velgørende klar Maade er Problemerne opstillet og drøftet og Spørgsmaalene besvaret, — for saa vidt de paa Grundlag af vor nuværende Viden overhovedet kan besvares.

K. Stephensen.

O. HELMS, JOHANNES V. JENSEN OG JOHANNES LARSEN:
STÆREN.

København 1925. Hage og Clausens Forlag. Pris 6 Kr. 50 Øre.

Ikke alene paa Grund af det Tidspunkt, paa hvilket denne lille Bog er udkommet, men ogsaa som Følge af dens pyntelige Udseende og hele Anlæg kunde man næsten fristes til at betegne den som en ornithologisk »Juleroser«. Med sine smukke og tydelige Typer og sin let tilgængelige Fremstilling synes den mig særdeles velegnet netop som Læsning i en Juleferie, naar man selv sidder lunt inden Døre, men maaske alligevel Længselen efter Foraaret og Sommeren stundom kan melde sig. Og iøvrigt, skulde man mon ikke ogsaa engang imellem i en ledig Stund ved Sommertid, naar man stadig har Stæren for Øje, faa Lyst til i Forfatterens Selskab at høre lidt mere om den? Jeg skulde næsten tro det.

Bogen, der indledes med nogle ganske friske Vers af Johs. V. Jensen, behandler i populær og velskreven Form Stærens Udseende og dens Liv hele Aaret rundt. Meget heraf vil selvfølgelig være velkendt til Ornithologer; alligevel læses Skildringen med Interesse, fordi man saa at sige overalt bagved Forfatterens Ord sporer hans fremragende Evner som Fuglebiolog.

De ledsagende Billeder gengiver ofte Stæren meget træffende, men er desværre gennemgaaende lovligt skitsemaessigt udførte. Det er stor Skade, at man ikke har indskrænket sig til kun et Par enkelte Træsnit af samme Kunstner; saadanne vilde have passet langt bedre til den kraftige Sats og det svære Papir end de urolige Stregtegninger og det iøvrigt ganske kønne, men unægtelig noget »paaklistrede« Farvebillede.

For Bogens Indhold betyder dette dog selvfølgelig intet, og man kan derfor sluttelig kun ønske, at Forfatteren maa finde en talrig og interesseret Læsekreds.

R. H. Stamm.